

можливе лише за наявності чіткої державної агроекологічної політики держави щодо її соціально-економічного розвитку [1].

Стратегічною метою агроекологічної політики має бути цілеспрямоване переведення агропромислового виробництва на модель сталого, екологічно зрівноваженого й ефективного розвитку, виробництво екологічно чистих продуктів харчування та всебічна охорона довкілля при веденні сільського господарства на основі формування біосферосумісної матеріально-технічної бази аграрного сектора, застосування природно-і ресурсозберігаючих, безвідходних або низьковідходних технологій, раціоналізації й екологічної оптимізації аграрного природокористування, насамперед землекористування, створення стійких, саморегульованих високопродуктивних агроландшафтів у всіх землеробських регіонах [2].

Інформаційні джерела :

3. Екологічні аспекти аграрної політики. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7616/1/Gushman_Kornienko_104_106.pdf (дата звернення: 21.03.2019).

4. Сокол Л.М. Концептуальні основи сталого розвитку сільськогосподарського природокористування. *Вісник НУБіП України: Серія «Економіка, аграрний менеджмент та бізнес»*. 2013. Вип. 181, Ч.2. С. 299–306.

5. Сурай І.В. Поняття державного управління аграрним сектором економіки України. *Збірник наукових праць НАДУ*. 2003. Вип. 2. С. 259–270.

СУЧАСНА АГРАРНА ПОЛІТИКА КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

**Самойлова Є.К., здобувач вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет**

Аграрні реформи є одним з ключових елементів економічної політики в постсоціалістичних державах. Країни Центральної (ЦЄ) і Східної Європи (СЄ) і характеризуються значною диференціацією по рівню і динаміці розвитку сільського господарства, за показниками ефективності його функціонування, за моделями організації і управління, за ступенем диверсифікації галузевої структури і зовнішньоторговельної орієнтації виробників, за особливостями формування територіальної структури.

Держави регіону, як і інші постсоціалістичні країни, здійснювали реформування аграрного сектора, використовуючи різні підходи і форми ринкових механізмів, що визначалися сформованим культурно-господарським укладом сільських районів. В результаті відбувалося посилення внутрішньорегіональної диференціації, що робить не цілком показовим зіставлення результатів еволюції аграрного сектора ЦЄ і СЄ в 1990-2010-і роки з цільовим орієнтиром – сільськогосподарськими ринками розвинених країн Європи [2].

Крім того, сформовані умови господарювання, як правило, не враховуються при оцінці успішності реформ в різних країнах, а широко використовуються критерії ефективності аграрних підприємств не можуть бути застосовні до всіх держав регіону. Як приклад можна привести прийняту за догму користь від зменшення середнього розміру сільськогосподарських підприємств і скорочення площі оброблюваних земель в розрахунку на господарство.

Аграрні реформи в більшості країн регіону були однією зі складових програм імплементації правових норм і стандартів Євросоюзу. розвиток сільського господарства в нових країнах – членах ЄС підпорядковане принципам Єдиної сільськогосподарської політики (ЄСПП), в рамках якої відбувається розподіл фінансових коштів для підтримки аграріїв і підвищення якості життя в сільських районах [1].

Згідно з оцінками більшості експертів, членство в ЄС дозволило державам ЦЄ і ПЄ домогтися значних успіхів у розвитку аграрного сектора,

проте керівництво цих країн продовжує піднімати проблеми функціонування ЄСГП, зокрема пов'язані з розробкою і застосуванням критеріїв субсидування сільського господарства.

Етап масштабних реформ в аграрному секторі країн ЦЄ і СЄ на початку 1990-х років (зниження рівня регулювання, цінова лібералізація, зняття зовнішньоторговельних обмежень) змінився поверненням до державного протекціонізму з метою підвищення конкурентоспроможності місцевих виробників і рівня продовольчої безпеки. Найбільш поширеними формами підтримки аграрного сектора в постсоціалістичних країнах стали втручання в ціноутворення на внутрішньому ринку (наприклад, підвищення закупівельних цін), введення тарифних і нетарифних обмежень у зовнішній торгівлі, субсидування, гарантії за позиками і допомогу в погашенні кредитів, податкові послаблення [3,4].

У числі пропозицій і завдань з реформування аграрного сектора ЄС до 2020 року – зниження відтоку населення з сільських районів і рішення проблеми бідності, справедливий розподіл субсидій, запровадження максимальної величини платежів і заборони на виплати орендодавцям. Очевидно, що пріоритети використання інструментів ЄСГП у країн регіону різняться.

Наприклад, влада України та Польщі прагнуть допомогти малим господарствам, а в Чехії, для якої характерні великі господарства, противляться пропозицій щодо встановлення верхньої межі розміру ферм для розподілу субсидій. У Словенії прагнуть до зниження навантаження на навколишнє середовище і до ведення аграрного бізнесу відповідно до принципів сталого розвитку [5].

Рівень державної підтримки сільського господарства оцінюється за допомогою двох основних показників: Оцінки підтримки виробників ОЕСР (PSE) і Номінальною ступеня допомоги сільському господарству (NRA), що розраховується з 1962 року Всесвітнім банком. Розрахунки другого

показника ґрунтуються на розбіжностях між світовими цінами та субсидованими цінами на внутрішньому ринку.

Інформаційні джерела :

1. Dunai A. Challenges for the Agricultural sector in Central and Eastern Europe. Budapest : AGROINFORM Publishing House, 2014. 259 с.
2. Smit H. How can farmers in central and eastern Europe close yield gap with west? *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/sustainable-business/2015/jan/21/farmers-central-eastern-europe-grain-yield-gap> (дата звернення: 12.10.2018).
3. Agricultural reforms in Central and Eastern Europe. *Agricultural Economics*. 2000. №22. С. 37–54.
4. Petrick M., Weingarten P. The Role of Agriculture in Central and Eastern European Rural Development : Engine of Change or Social Buffer? Deutschland : IAMO, 2004. 413 с.
5. Аграрна політика країн ЄС. Україна в світовій економічній інтеграції. *Osvita*. URL: <http://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15052/> (дата звернення: 12.02.2019).

ВПЛИВ ДЕРЖАВИ НА ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ПРОДОВОЛЬСТВА

**Тимофєєва Т.С., здобувач вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет**

Місткість внутрішнього ринку є важливою потенційною конкурентною перевагою національної економіки України та його подальше розширення – ключовим чинником розвитку вітчизняного виробництва. Ефективність функціонування внутрішнього ринку сьогодні є детермінантою формування ендогенно орієнтованої моделі розвитку України. Витіснення продукції вітчизняного виробництва на внутрішньому ринку та зниження її